

Innledning

Framsenteret er et forskningssenter som består av flere forskningsinstitusjoner som til sammen representerer et nordområdesenter for klima- og miljøforskning. Den tverrfaglige forskningen som foregår her, spiller en viktig rolle for forvaltningen av nordområdene. I mer enn ti år har forskningen ved senteret fått støtte fra og blitt organisert etter tematiske områder i såkalte flaggskip. 2021 var det siste året at Framsenteret jobbet etter denne strukturen, og dermed ble arbeidet i flaggskipene avsluttet.

I utgave 3 av Ottar i 2022 – «Klimaendringer påvirker natur og samfunn», presenterte vi et utvalg av forskning fra et av Framsenterets store flaggskip som omhandlet klimaendringer relatert til land og ferskvann. I dette temaheftet presenterer vi et utvalg av resultater fra et av de andre flaggskipene – Miljøkonsekvenser av næringsvirksomhet i nord (MIKON).

Målet med dette flaggskipet har vært å bidra til økt kunnskap for å begrense fotavtrykket til næringsvirksomhet i nordområdene, og bidra til at ny næringsaktivitet skjer innen miljøforsvarlige rammer. Fordi miljøkonsekvenser av næringsvirksomhet er sammensatt, har tverrfaglighet vært vesentlig, særlig forskning i

skjæringspunktet mellom økonomi, samfunnsvitenskap og økologi. Samtidig har det vært viktig å koble ulike kunnskapssystemer representert gjennom vitenskapelig kunnskap, lokal- og urfolkskunnskap og kunnskap opparbeidet gjennom næringsaktivitet. De viktigste næringene som MIKON har jobbet med er fiskeri, akvakultur, olje- og gassutvinning, skipsfart, gruvevirksomhet og turisme.

Prosjektene som presenteres her er med på å dokumentere og belyse hvilken påvirkning næringsaktivitet i nord har på naturen og miljøet, og viser ulike måter man sammen kan finne mer bærekraftige løsninger framover. *Per Fauchald* innleder med å skrive om hvordan bærekraft er en moralsk rettesnor som forteller oss hvordan vi skal handle rettferdig for naturen og planeten. Nettportalen Kystbarometeret er utviklet for å bidra til å enkelt forstå komplekse sammenhenger fra store datasett med mange indikatorer, og vurdere hvor bærekraftig kystsamfunnene i Nord-Norge er.

Klimatilpasning er et viktig begrep, og er noe samfunnet må iverksette på tvers av sektorer i årene som kommer, skal vi møte de kommende klimaendringene på en fornuftig måte. *Ann Eileen Lennert* med kollegaer skriver om verdien av økoturisme og

hvordan involvering av lokalsamfunn og turister i samarbeid kan bidra til både spredning av eksisterende kunnskap og til å skaffe ny kunnskap på veien mot nye naturbaserte løsninger.

Camilla Brattland med kollegaer forteller om jobben med å gjøre verdifull tradisjonell kunnskap om naturverdier og utmarksbruk mer synlig gjennom nettbaserte kartløsninger, så offentligheten i større grad kan bruke denne informasjonen i planlegging og konsekvensutredninger.

Det er stadig økende grad av bevissthet rundt konsekvensene som menneskelig aktivitet har på miljøet rundt oss, og krav til konsekvensutredninger har endret seg. *Anita Evenset* med kollegaer har over flere år jobbet med å se på konsekvensene av dumping av 40 år gammelt gruveavfall på sjøbunnen i Repparfjorden, og eksperimentelt undersøkt mulige konsekvenser ved gjenåpning av gruvevirksomheten i samme område.

Raul Primicerio har jobbet med å vurdere sårbarhet og risiko ved klimaendringer i Barentshavet. Han gir oss et innblikk i hvilke utfordringer de arktiske økosystemene står overfor, og hvilke verktøy forvaltningen bør ta i bruk for å få til

en økosystemtilnærming i praksis. Sentralt står tanken om hvordan vi ikke bare kan vurdere konsekvenser ved å se på separate tiltak, men er nødt til å se på de samlede virkningene av all næringsaktivitet, også på tvers av landegrenser.

Arnaud Tarroux og kollegaer jobber med enorme mengder innsamlet data fra internasjonale farvann over hele Nord-Atlanteren. Disse dataene omfatter sporinger fra både sjøfugl og menneskelige aktiviteter, slik som skipstrafikk, og blir brukt til å undersøke sesongvariasjoner for når og hvor sjøfuglene er mest sårbare. Denne kunnskapen er blant annet verdifull i framtidig planlegging av marine verneområder.

Vi håper at de neste sidene vil by på interessant og inspirerende lesing!

Marit Klemetsen Arneberg og
André Frainer
hefteredaktører

Benk laget av rekved, Sørøya.

Foto: Camilla Brattland

